

Natuurtoets Postweide te Woudrichem

20 december 2012

Natuurtoets Postweide te Woudrichem

Toetsing op Flora- en faunawet

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Postweide te Woudrichem
Opdrachtgever	Gemeente Woudrichem
Projectleider	Frank Aarts
Auteur(s)	Berto van Dam
Tweede lezer	Roland van der Vliet, Ecoloog
Projectnummer	1206608
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	20 december 2012
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1206608ERT-cri-V01-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Samenvatting	9
2 Inleiding	9
2.1 Aanleiding en doel	9
2.2 Natuurwetgeving	10
2.3 Methode	10
3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten	11
3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	11
3.1.1 Situatie	11
3.1.2 Beoogde ontwikkeling	13
3.2 Soortverspreiding	13
3.2.1 Flora	14
3.2.2 Zoogdieren	14
3.2.3 Vleermuizen	14
3.2.4 Vogels	15
3.2.5 Amfibieën	15
3.2.6 Reptielen	15
3.2.7 Vissen	15
3.2.8 Dagvlinders	16
3.2.9 Libellen	16
3.2.10 Overige ongewervelden	16
3.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten	16
4 Toetsing Flora- en faunawet	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Overzicht effecten	18
4.3 Toetsing aanwezige soorten	18
4.3.1 <i>Zoogdieren</i>	18
4.3.2 <i>Vleermuizen</i>	18
4.3.3 <i>Vogels</i>	19
4.3.4 <i>Amfibieën</i>	20
4.3.5 <i>Vissen</i>	21
4.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	21

5	Conclusies en aanbevelingen	22
5.1	Conclusies	22
5.2	Aanbevelingen	22
6	Literatuur	24

Bijlage(n)

- 1 Overzichtskaart
- 2 Toelichting natuurwetgeving

1 Samenvatting

In tabel 1.1 staan de eindconclusies en consequenties zeer beknopt opgesomd. Voor een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

Tabel 1.1 Samenvatting en conclusies

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende algemene soorten	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen
Amfibieën	Rugstreeppad	Nee, mist er afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en doel

Gemeente Woudrichem heeft het voornemen om nieuwbouw te realiseren in het plangebied Postweide te Woudrichem. Bij ruimtelijke ingrepen en plannen dient voldoende onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs' uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op beschermde soorten en beschermd natuurgebied is hier onderdeel van. Daartoe is in dit geval een natuurtoets nodig. Het doel van de natuurtoets is inzichtelijk te maken of er vanuit oogpunt van de natuurbeschermingswetgeving bezwaren zijn om de voorgenomen nieuwbouw uit te voeren.

Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van gemeente Woudrichem heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de voorgenomen nieuwbouw. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 3.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

2.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

De beoogde planlocatie is gelegen in Woudrichem in de provincie Noord-Brabant. De planlocatie ligt op circa 1 kilometer van Natura 2000- gebied “Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem” en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Gezien de aarde van de ontwikkeling en de afstand tussen Natura 2000- gebied en de EHS worden effecten op deze gebieden uitgesloten. Onze onderzoekswerkzaamheden bestaan daarom alleen uit een toetsing aan de Flora- en faunawet. Bijlage 2 geeft nadere informatie over deze wet.

Samengevat is voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- Flora- en faunawet

2.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 13-11-2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Expert judgement

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 6.

3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

3.1.1 Situatie

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 128-224. Figuur 3.1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 3.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Het plangebied bevindt zich aan de zuidoost kant van Woudrichem en heeft een oppervlakte van 8.900 m². Het huidige beeld van het plangebied wordt gekenmerkt door ruig voedselrijk grasland met een voormalig agrarische functie. Het plangebied ligt vrijwel geheel ingesloten tussen bebouwd gebied.

Het ecologisch zwaartepunt concentreert zich aan de zuidkant van het plangebied. Langs de aangrenzende wegen staan bomenrijen. Overige opgaande begroeiing in de directe omgeving bestaat uit struiken en bomen op privéterrein. Opgaande begroeiing is in het plangebied zelf niet aanwezig.

Er ligt een brede recentelijk aangelegde waterpartij. In dezelfde hoek bevindt zich een ondiepe poel die geïsoleerd is van deze waterpartij.

Figuur 3.2 Situatie met ondiepe poel en ruig voedselrijk grasland. Het gebied is nauw omsloten door woningbouw.

3.1.2 Beoogde ontwikkeling

De beoogde ontwikkeling is nieuwbouw. Bij de realisatie van de beoogde nieuwbouw is het mogelijk dat er relevante beschermde soorten verstoord worden. Het is daarom van belang om versturende invloeden te benoemen zodat deze indien nodig voorkomen kunnen worden. De verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen kan een versturende werking hebben op aanwezige flora en fauna. Geluid bij grondwerken en bouw kan verstorend werken voor onder andere vogels en vleermuizen. Licht tijdens de bouwfase kan een versturende werking hebben op vleermuizen. Van demping van watergangen, afbraak van gebouwen en het verwijderen van bomen of struweel ten behoeve van de beoogde nieuwbouw is binnen het plangebied geen sprake.

3.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen.

Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie kunnen voorkomen.

3.2.1 Flora

Omdat hoogwaardige habitattypen zoals hoogveen, laagveen en kwelzones in het plangebied ontbreken is het voorkomen van beschermde flora zeer onwaarschijnlijk en worden er geen beschermde soorten verwacht.

Bij het oriënterende veldbezoek (13-11-2012) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. In het plangebied is ruig en voedselrijk grasland aangetroffen. Omdat geschikte biotopen voor relevante beschermde soorten vaatplanten ontbreken, kan worden uitgesloten dat die in het plangebied voorkomen.

3.2.2 Zoogdieren

Diverse zoogdieren hebben in de Flora- en Faunawet een bijzondere status. Op basis van verspreidingsgegevens en geschikt biotoop is het voorkomen van Steenmarter niet uit te sluiten. De aanwezigheid van Eekhoorn en boommarter is door het ontbreken van (nabijgelegen) bos uit te sluiten. Waterspitsmuis is op basis van de verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van geschikt biotoop niet uit te sluiten. Waterspitsmuis leeft langs natuurlijke oevers met goed ontwikkelde oevervegetatie. Langs de waterpartij die in het plangebied ligt is geschikt biotoop voor Waterspitsmuis aangetroffen. De watergang is recentelijk aangelegd. Het is daarom de vraag of Waterspitsmuis zich al gevestigd heeft. Eventuele effecten op aanwezige exemplaren is uitgesloten omdat de waterpartij niet geschaad zal worden ten behoeve van de beoogde ontwikkeling.

3.2.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens en geschikt biotoop worden Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis en Watervleermuis verwacht. Meervleermuis en Watervleermuis zijn voornamelijk te verwachten vanwege de nabijheid van de Merwede en Natura-2000 gebied "Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem". Beide soorten zouden via vliegroutes gebruik kunnen maken van het plangebied.

Vleermuizen zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. In het plangebied staan geen gebouwen of bomen die door relevante beschermde soorten als vaste verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Opgaande begroeiing en waterpartijen kunnen door vleermuizen wel als foerageergebied en vliegroute worden gebruikt. Het plangebied zelf kan door de genoemde soorten ook als foerageergebied dienen.

3.2.4 Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermt tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in bijlage 2. Van deze soorten wordt, op basis van deskundigenoordeel en het oriënterende veldbezoek, verondersteld dat alleen Huismus (categorie 2) in het plangebied te verwachten is.

Aangrenzend aan het plangebied is wel een half open kapschuur aangetroffen die interessant zou kunnen zijn voor Kerkuil (categorie 3) en Steenuil (categorie 1). Tijdens veldbezoek is aan de bewoners gevraagd of er gecontroleerd mocht worden op braakballen of aanwijzingen van een rust, broed, of verblijfplaats van Steenuil of Kerkuil. Toestemming voor een controle is echter niet verleend. Wel werd medegedeeld dat de schuur intensief wordt gebruikt. Het plangebied is ingesloten door woningbouw en een drukke weg. Het is daarom niet aannemelijk dat de kapschuur als vaste verblijfplaats wordt gebruikt. Ook is in het plangebied geen geschikt jachtbiotoop voor beide soorten aangetroffen.

3.2.5 Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009) blijkt dat Rugstreeppadden in het plangebied kunnen worden verwacht. Tijdens het veldbezoek is geschikt biotoop voor deze pioniersoort aangetroffen. Aan de zuidkant bevindt zich een waterpartij binnen het plangebied. Tevens bevindt zich achter de bestaande gebouwen aan de zuidwest kant van het plangebied een ondiepe poel. Beide elementen vormen geschikt zomerbiotoop voor Rugstreeppad. De erfbeplanting rondom de bestaande aangrenzende gebouwen vormen geschikt winterbiotoop. Overige relevante beschermde soorten worden op basis van deze gegevens en het ontbreken van geschikt biotoop niet verwacht.

3.2.6 Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009) en het ontbreken van geschikt biotoop worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde reptielen verwacht. Ringslang zou volgens de verspreidingsgegevens in het plangebied kunnen voorkomen, maar door het ontbreken van voldoende plekken om op te warmen en het ontbreken van geschikte broeihopen is het onwaarschijnlijk dat deze soort in het plangebied voorkomt.

3.2.7 Vissen

In het plangebied ligt een waterpartij die geschikt biotoop vormt voor Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Deze soorten zijn volgens verspreidingsgegevens (Brouwer et al. 2010) ook in het plangebied te verwachten.

Omdat de waterpartij recentelijk is aangelegd en niet in verbinding staat met omliggend water is het niet aannemelijk dat Grote modderkruiper zich al in het plangebied heeft gevestigd. Ook op basis van verspreidingsgegevens is dit niet waarschijnlijk. Overige relevante beschermde soorten zijn op basis van verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt biotoop niet te verwachten.

3.2.8 Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al. 2006) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

3.2.9 Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen. Wel is in de waterpartij Krabbenscheer aangetroffen. Deze plantsoort is de waardplant voor Groene glazenmaker. Groene glazenmaker is afhankelijk van uitgestrekte velden Krabbenscheer. Deze zijn niet aangetroffen. Op basis van verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt biotoop (voedselarme veengebieden) binnen het plangebied is deze soort uitgesloten.

3.2.10 Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

3.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in tabel 3.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 3.1 Beschermde soorten (tabel 2/3 of kwalificerend voor Natura 2000-gebied) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Zoogdieren	(tabel 2) Steenmarter
Vleermuizen	(tabel 3) Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis, Watervleermuis
Vogels (algemeen)	Meerdere soorten verwacht.
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Huismus
Amfibieën	(tabel 3) Rugstreeppad
Vissen	(tabel 2) Kleine modderkruiper, (tabel 3) Bittervoorn

4 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?

4.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

4.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. De permanente en tijdelijke invloeden zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen
- Verstoring van de bodem door graafwerkzaamheden en zwaar vrachtverkeer

Permanente invloeden

- Verlies aan areaal ruigte en open gebied
- Aanwezigheid van bebouwing

4.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

4.3.1 Zoogdieren

Steenmarter is niet met zekerheid uit te sluiten in het plangebied. Steenmarter is voor een vaste verblijfplaats afhankelijk van bebouwing. Steenmarter is een nachttactief zoogdier en gebruikt kleinschalig agrarisch gebied om te jagen. Omdat er geen mogelijke verblijfplaatsen van Steenmarter worden geschaad, en de uitwijkmogelijkheden betreffende foerageergebieden voldoende aanwezig zijn, kunnen effecten voor deze soort worden uitgesloten.

4.3.2 Vleermuizen

In het plangebied bevinden zich geen gebouwen die als vaste verblijfplaats gebruikt kunnen worden. De ontwikkelingen zullen met betrekking tot Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger geen problemen opleveren.

Negatieve effecten door het aantasten van vaste verblijfplaatsen voor Ruige dwergvleermuis, Meervleermuis en Rosse vleermuis zijn uitgesloten omdat er in het plangebied geen bomen aanwezig zijn. Omliggende opgaande begroeiing biedt ook geen geschikte vaste verblijfplaatsen voor deze soorten.

De waterpartij in het plangebied kan door Watervleermuis en Meervleermuis als vliegroute gebruikt worden. De waterpartij is recentelijk gegraven en het is de vraag of deze al als vliegroute ontdekt is. Ook zijn er geen geschikte donkere vliegroutes vanaf de Merwede of Natura-2000 gebied "Loevestein, Pompeveld & Kornsche Boezem". Het plangebied is ook niet van essentieel belang omdat er voor deze soorten genoeg uitwijkmogelijkheden zijn. Foeragerende Rosse vleesmuizen zijn niet in het plangebied te verwachten omdat ik de wijde omtrek geen geschikt bos aanwezig is. Omliggende opgaande begroeiing wordt naar verwachting wel als vliegroute en foerageergebied van Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger gebruikt. Omdat deze opgaande begroeiing buiten het plangebied valt en niet geveld wordt zijn effecten op deze soorten niet te verwachten. Tevens hebben ook deze soorten voldoende uitwijkmogelijkheden.

4.3.3 Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Aan de randen buiten het plangebied is Huismus (categorie 2) waargenomen. Minstens drie vogels waren tijdens het oriënterend veldbezoek aanwezig in de opgaande begroeiing ten noorden van het plangebied. In het plangebied bevinden zich echter geen mogelijke broedplaatsen. Het plangebied dient mogelijk wel als foerageergebied van Huismussen die in de nabije bebouwing hun vaste verblijfplaats hebben. Er zijn echter genoeg uitwijkmogelijkheden aanwezig.

Van de vogels van categorie 5 zijn in het plangebied geen soorten aangetroffen. De rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 5 kunnen jaarrond beschermd zijn wanneer "specifieke zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden" dat rechtvaardigen. In dit geval wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied. Van de foerageermogelijkheden kan in dit geval gesteld worden dat de omgeving voldoende alternatief biedt. Aantasting van de foerageermogelijkheden zou in dat geval ook een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaats inhouden. De mogelijkheden om te foerageren zal als gevolg van de ontwikkelingen niet aangetast worden. Een lichte verstoring van foerageermogelijkheden tijdens sloop- en/of bouwwerkzaamheden is wel mogelijk. De omgeving is voldoende draagkrachtig om een tijdelijke verstoring op te kunnen vangen. Geconcludeerd wordt dat specifieke omstandigheden op dit punt daarom niet aan de orde zijn, en dat er geen aantasting plaats vindt van categorie 5 vogels en verblijven.

Sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken dienen gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden of te worden uitgevoerd.

4.3.4 Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van geschikt biotoop is het aannemelijk dat er in en rondom het plangebied Rugstreeppadden voorkomen. Het zomerbiotoop wordt zeker niet aangetast. In de winter zitten Rugstreeppadden echter ingegraven in de grond. Bij graafwerkzaamheden of rijdende machines kunnen ze daarom worden geschaad.

De Flora- en fauna gebied de uitvoerder om mitigerende maatregelen te treffen. Een passende maatregel is het plaatsen van een amfibieënscherm.

Exemplaren die vanuit het winterverblijf naar het zomerverblijf migreren kunnen op deze manier worden weggevangen en uit het plangebied worden geweerd. Migratie van Rugstreepad vindt (afhankelijk van weersinvloeden) plaats vanaf de eerste helft van maart tot begin juni (Creemers et al. 2010).

4.3.5 Vissen

Kleine modderkruiper en Bittervoorn zijn in de waterpartij aan de zuidkant van het plangebied te verwachten. Omdat de watergang bij de beoogde ontwikkeling intact blijft worden er voor deze soorten geen effecten verwacht.

4.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 4.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende algemene soorten	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen
Amfibieën	Rugstreepad	Nee, mist er afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen

Geconcludeerd wordt dat bij afdoende mitigerende maatregelen geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. De ruimtelijke vergunning- en planprocedures kan daarom doorgang vinden. Het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de bijbehorende mitigerende maatregelen dient echter vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

In opdracht van gemeente Woudrichem is een natuurtoets uitgevoerd in een plangebied direct ten zuidoosten van Woudrichem. De beoogde ontwikkeling is nieuwbouw. De opzet van dit onderzoek is om te toetsen of er in of in de nabijheid van het plangebied relevante beschermde soorten voorkomen en of deze soorten door de beoogde ontwikkeling verstoord worden. Aan de hand van dit onderzoek is vastgesteld of de beoogde ontwikkeling “redelijkerwijs uitvoerbaar is”. Voor de beoogde ontwikkeling hoeven geen bomen worden geveld of gebouwen gesloopt. Ook blijven watergangen intact.

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een natuurtoets. De wetgeving die van toepassing is, is de Flora- en faunawet.

Op basis van dit onderzoek is vastgesteld dat het plangebied geschikt biotoop herbergt voor Rugstreeppad. Ook bevindt het plangebied zich in het verspreidingsgebied van deze soort. Negatieve effecten op rugstreeppadden ten gevolge van het uitvoeren van de plannen kunnen niet worden uitgesloten.

Verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet gebieden de opdrachtgever om afdoende mitigerende maatregel te nemen.

Een passende mitigerende maatregel is het wegvangen van aanwezige Rugstreeppadden. Door een amfibieënscherm om het plangebied te plaatsen, kunnen Rugstreeppadden tijdens hun migratie van winter naar zomerverblijven worden gevangen. Gevangen exemplaren worden aan de buitenkant van het scherm uitgezet en op deze manier uit het plangebied geweerd. Migratie van Rugstreeppad vindt plaats vanaf de eerste helft van maart tot begin juni.

5.2 Aanbevelingen

Gebruik plangebieden

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakte plangebied.

Rugstreeppad is een echte pioniersoort waarvan bekend is dat bouwlocaties een enorme aantrekkingskracht op de soort heeft. Ook tijdens de bouw is het daarom verstandig om rekening te houden met het aantrekken en eventueel buiten houden van lokale Rugstreeppadden.

Natuurlijke inrichting

Met de toekomstige inrichting van het plangebied zou rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin. Zo kan voor de opvang van regenwater gebruik gemaakt worden van (zak)sloten met flauwe taluds. Op deze taluds kan bij een goed beheer op de overgangszone van water naar land een bijzondere vegetatie ontwikkelen. Bovendien bieden dergelijke zones mogelijkheden voor bijvoorbeeld amfibieën en libellen.

In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Hierbij valt te denken aan gierwaluwdakpannen of –muurstenen, mussenvides of het gebruik van zachte kalkrijke cementmortel ten behoeve van zeldzame (kade)muurplanten.

Ten aanzien van verlichting is het raadzaam om vooraf een verlichtingsplan op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met natuurwaarden. Bij een nadere uitwerking zijn wij u hierbij graag van dienst.

Planvorming en ecologie

Bij de planprocessen van de toekomstige inrichting is het raadzaam om tijdig een ecooloog te betrekken in verband met de mogelijke effecten die de nieuwbouw met zich mee brengt.

Op die manier kan tevens tijdig nagedacht worden over zaken als ecologisch wenselijke verlichtingsplannen en aanverwante inrichtingsvraagstukken.

6 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff & De Vlinderstichting (2006) De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier (2010) Vissenatlas Noord-Brabant. Verspreiding van zoetwatervissen in Noord-Brabant in de periode 1921-2009. Profiel, Bedum.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (2009) De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide (2002) De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (1997) Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

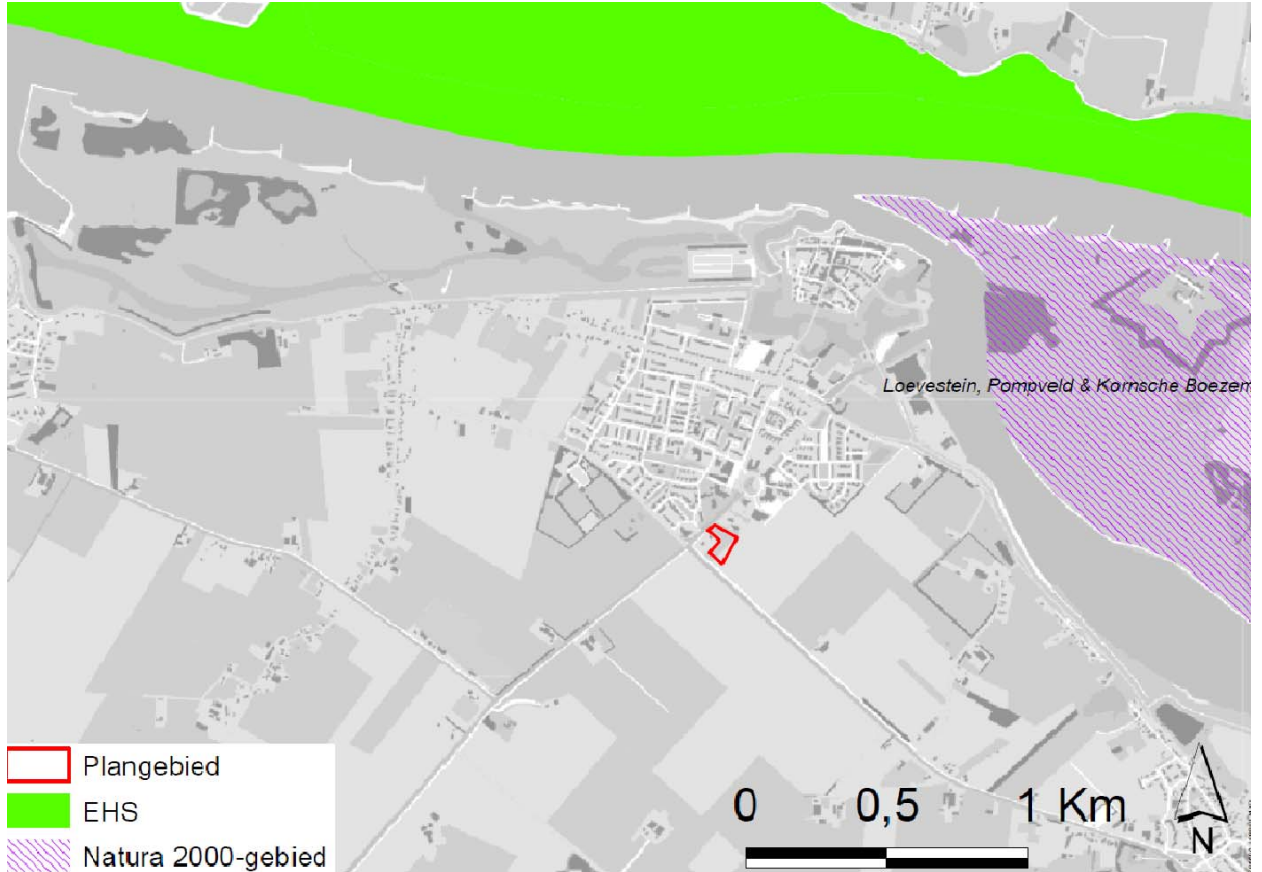

Bijlage

1

Overzichtskaart

Kaart met overzicht van nabijgelegen Natura-2000 gebied "Loevestein, Pomveld & Kornsche Boezem en EHS.

Bijlage

2

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

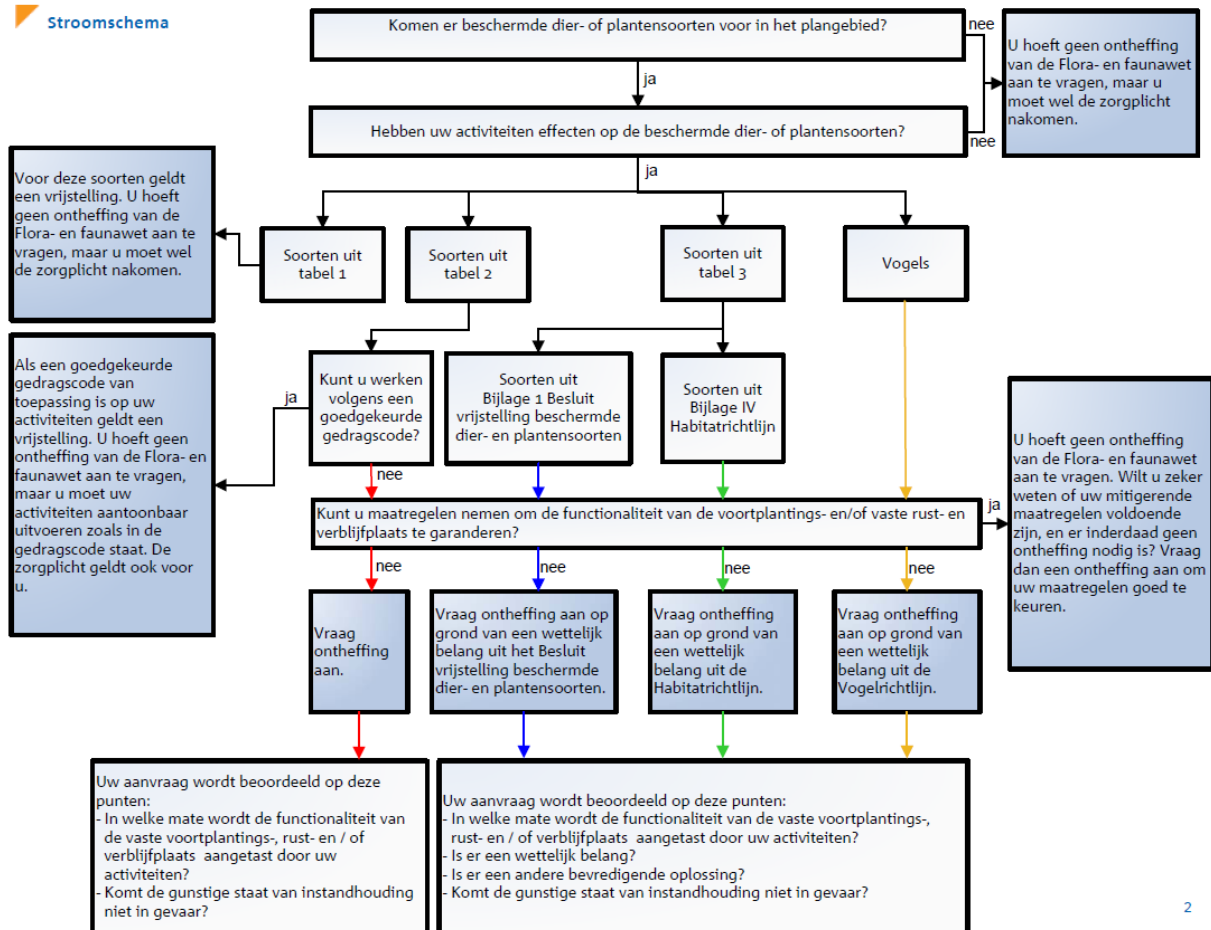
Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
- Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
- Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
- Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
- Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
- Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
- Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB.

Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving.

De te onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenavalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn.

Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
  - *Veiligheid van het luchtverkeer*
  - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
  - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.